

Krakowski, Stanisław

Prasa harcerska w Przemyślu

Kwartalnik Historii Prasy Polskiej 27/3, 33-41

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STANISŁAW KRAKOWSKI (Przemyśl)

PRASA HARCERSKA W PRZEMYŚLU

Prasa harcerska od zarania istnienia organizacji jest czynnikiem wywierającym duży wpływ na rozwój i pracę drużyn i zastępów, popularyzującym ich osiągnięcia, jest ważnym elementem integracji środowisk harcerskich; spełnia również rolę informacyjną i instruktażową.

Pierwsze pismo młodzieży „Skaut”, powstałe z inicjatywy twórcy polskiego harcerstwa Andrzeja Małkowskiego, ukazało się już 15 października 1911 r. i — z niewielkimi przerwami — wydawane było do roku 1939.

W Przemyślu prasę harcerską zaczęto wydawać wtedy, gdy harcerstwo tu już okrzepło, pracowały pręźnie I i II drużyny harcerzy, założone 12 listopada 1911 r., oraz dwie drużyny żeńskie. Na czele skautowej komendy w 1913 r. stał Bolesław Błażek, jeden z twórców przemyskiego harcerstwa. Był on autorem wydanych w 1912 r. *Wakacji pod namiotami* — wspomnień z wycieczki po Karpatach Wschodnich skautów, członków „Sokoła”, oraz uczniów gimnazjalnych, którą to publikację polecał A. Małkowski (w „Skauście” z 15 lutego 1913 r.) do bibliotek skautowych jako książkę „ciekawą i wartą przeczytania”.

W 1919 r. Adam Kordecki, instruktor II drużyny harcerzy im. K. Pułaskiego, zaczął wydawać w jednym egzemplarzu pisemko drużyny „Ku świtom”. W tym samym czasie I drużyna im. gen. D. Chłapowskiego wydawała pisemko „Nasza Praca”. Egzemplarze obu pisemek, stanowiących pierwowzór prasy harcerskiej w Przemyślu, nie zachowały się.

Pierwszy numer drugiej edycji „Ku świtom” ukazał się z datą 1 maja 1921 r. W ciągu maja i czerwca wydano cztery numery. Pismo, o nietypowym formacie 21 × 34 cm, sporządzone było techniką litografii, artykuły pisano ręcznie specjalnym tuszem, a następnie odbijano w kilkunastu egzemplarzach na hektografie.

Nakład nie jest znany. Redaktorem naczelnym i odpowiedzialnym (według ówczesnych określeń) był Włodzimierz Bilan¹. Współpracowali

¹ Członek komendy hufca harcerzy, prezes oraz długoletni członek zarządu HKS „Czuwaj”, kapitan I drużyny piłki nożnej.

z nim Leonard Kustra², jako kierownik artystyczny, Edward Tadla³ i Karol Miśniakiewicz. Kierownikiem literackim był Tadeusz Dryś.

6 października 1921 r. z drukarni Jana Łazora w Przemyślu wyszedł pierwszy numer następnego wydania „Ku świtom” z podtytułem: „Dwutygodnik poświęcony sprawom harcerstwa polskiego”. Redaktorem pisma, ukazującego się nakładem męskiego hufca harcerzy, był Jan Smółka, komendant hufca w latach 1920—1923.

Wobec tego, że podtytuł nie był adekwatny do treści pisma i zamierzeń wydawcy, już w drugim, listopadowym numerze podano, iż jest to „czasopismo poświęcone sprawom drużyn harcerskich w Przemyślu”. Zmieniła się również częstotliwość ukazywania się pisma, które odtąd wychodzić miało „raz na miesiąc”. Kolejna zmiana podtytułu nastąpiła 1 marca 1922 r., kiedy to „Ku świtom” stało się „czasopismem poświęconym sprawom młodzieży”.

Przy wydawaniu pisma współpracowali: Wilhelm Słaby⁴ (podpisujący się „Sław”, „Wilek”), Maria Walciszewska⁵, Edward Heil⁶ oraz inni instruktorzy harcerscy.

„Ku świtom” publikowało artykuły o treści społecznej, etycznej i historycznej, pogadanki i gawędy harcerskie, wiersze, opowiadania. Były też: kalendarzyk historyczny, sport, humor oraz ogłoszenia handlowe. W siedmiu numerach W. Słaby przedstawił (w zarysie) historię drużyn harcerskich w Przemyślu. Wiadomości z „Kroniki miejscowej” oraz „Z życia harcerskiego” stanowią obecnie ważne źródło i materiał prasowy do poznania działalności drużyn harcerskich, pracy HKS „Czuwaj” oraz poszczególnych instruktorów harcerskich. Rubryki, „Z Polski i świata” oraz „Z życia harcerskiego” przynosiły informacje o działalności i pracy drużyn harcerskich z całej Polski, m. in. z Jarosławia, Sanoka, Łańcuta, Kielc, Radomia i Lwowa. W kolejnych numerach w 1922 r. drukowano Jana Smółki obrazek sceniczny w trzech odsłonach pt. *Czuj Duch*, osnuty na tle wypadków listopadowych w 1918 r. w Przemyślu.

Pismo „Ku świtom” przestało wychodzić w 1923 r. z powodu trudności finansowych. W latach 1921—1922 ukazało się 14 numerów o objętości 8 stron każdy, w tym numer podwójny (7—8 z 1922 r.). Cena

² Komendant hufca harcerzy; zmarł w Egipcie w czasie II wojny światowej.

³ Drużynowy III drużyny harcerzy im. T. Kościuszki, prezes HKS „Czuwaj” w 1928 r.

⁴ Komendant Chorągwi Pomorskiej w l. 1928—1930, organizator i pierwszy komendant Obszaru Wschodniego Harcerskiej Organizacji Niepodległościowo Wojсковej w 1939 r., członek władz naczelnych ZHP na Wschodzie w l. 1942—1943.

⁵ Komendantka Chorągwi Lubelskiej w l. 1928—1932, komendantka chorągwi w 1939—1941; odznaczona pośmiertnie Krzyżem VM kl. V.

⁶ Założyciel VI PDH, komendant Chorągwi Poleskiej, komendant Krakowskiej Chorągwi Szarych Szeregów w l. 1943—1944; zginął 27 V 1944 r.

numeru pojedynczego wynosiła początkowo 40 marek polskich, później 100 i 150 marek.

W 1934 r. ukazał się pod tytułem „Ku świtom” miesięcznik młodzieży szkół średnich w Przemyśle, redagowany przez komitet uczniowski II Państwowego Gimnazjum im. K. Morawskiego. W zachowanym numerze z kwietnia 1935 r. znajduje się „Kącik harcerski”, a w nim pt. *Co u nas słychać?* krótkie informacje o życiu i pracy drużyn harcerskich. Ostatni numer tego periodyku, który przyjął nazwę pisma harcerskiego, wydano w maju 1935 r.

W 1921 r. II drużyna im. K. Pułaskiego wydawała pisemko „Wywiadowca”. Niestety, nie znamy ani nazwiska redaktora, ani wysokości nakładu. Nie jest również znana liczba wydanych egzemplarzy.

29 grudnia 1921 r. wyszedł pierwszy numer pisemka „Zastępowy”, przeznaczonego dla funkcyjnych hufca przemyskiego, szczególnie dla zastępowych, którym udzielono instruktażu oraz praktycznych wskazówek do prowadzenia zastępu. Redaktorem był Stefan Czerpa⁷. W 1922 r. ukazało się pięć numerów pisanych w kilku egzemplarzach.

W 1923 r. zespół harcerzy, w składzie: Włodzimierz Bilan, Edward Heil, Leonard Kustra, Karol Miśniakiewicz i Antoni Trela⁸, wydał w 100 egzemplarzach ręcznie powielone pismo pod nazwą „Album Kapituły” (86 stron) — zbiór satyr i humorystycznych obrazków z życia przemyskich harcerzy.

Od 1 marca 1925 r. zaczął wychodzić dwutygodnik „Biszkopt”, wydawany przez zastęp „Lisów” II drużyny im. K. Pułaskiego. Redaktorem był początkowo Tadeusz Sobol, zaś od numeru 4 skład redakcji był następujący: redaktor Józef Toczyski⁹, kierownik artystyczny Tadeusz Sobol. Współpracował z redakcją Adam Malicki¹⁰. Na treść pisma składały się artykuły poświęcone pracy harcerskiej, opowiadania, kronika wydarzeń w drużynie i hufcu, wiadomości sportowe, kącik pieśni. W stopce redakcyjnej zamieszczono informację: „Odbito czcionkami hufca żeńskiego”. Pismo, mające format 17 × 25 cm, drukowano metodą hektografii. W 1925 r. ukazało się 7 numerów o objętości od 12 do 16 stron, w 1926 — 3 numery, w tym jeden pod-

⁷ Członek I drużyny harcerzy, członek Komendy Hufca.

⁸ Przyboczny II PDH, obrońca Przemyśla w 1918 r., odznaczony „Gwiazdą Przemyśla”, prezes HKS „Czuwaj” w 1930 r.

⁹ Uczestnik rejsu Sanem i Wisłą do Gdańska w 1925 r., drużynowy II PDH, redaktor kącika esperanckiego w „Skauście”, przedstawiciel Skautowej Ligi Esperanto w l. 1936—1939, delegat Naczelnictwa ZHP na Światowy Kongres Esperantystów w Londynie, główny delegat na Polskę Światowego Związku Esperantystów (1972 do chwili obecnej).

¹⁰ Drużynowy II PDH, uczeń i współpracownik prof. E. Romera, współzałożyciel UMCS w Lublinie, prof. nadzw., w l. 1951—1954 prorektor UMCS, organizator i twórca lubelskiego ośrodka geograficznego.

wójny (8—9 ze stycznia), liczący 24 strony. Numer ostatni wyszedł w maju 1926 r.

Z okazji obchodów piętnastolecia harcerstwa w Przemyślu wydano pismo harcerskie „Zew”. Istniało ono zaledwie tydzień: numer 1 ukazał się z datą 20 czerwca 1926 r., zaś 23 czerwca numer 2 i ostatni, w którym redakcja zawiadamia czytelników o ogromnych trudnościach technicznych stojących na przeszkodzie wydawaniu pisma. Wydawcą był Komitet Piętnastolecia Harcerstwa w Przemyślu, redaktorem Włodzimierz Bilan, numery ilustrowali Tadeusz Sobol i Halka Robliczkówna. „Pisał pod litografię” Tadeusz Dobrowolski, a więc pismo sporządzano również techniką litografii.

W numerze pierwszym podano szczegółowy program obchodów, Wilhelm Słaby przedstawił *Historię drużyn harcerskich (męskich) w Przemyślu*, zaś krótki zarys drużyn żeńskich — autorka podpisana inicjałami IK (Iza Kossowska). W numerze drugim znajdują się: krótki artykuł zatytułowany *Historia pierwszej drużyny żeńskiej* oraz relacja z przebiegu obchodów.

W grudniu 1927 r. III przemyska drużyna harcerzy im. T. Kościuszki rozpoczęła wydawanie swego czasopisma pt. „Zarzewie”. W stopce redakcyjnej wymieniono wydawcę: 3 PDH przy Państwowej Szkole Handlowej w Przemyślu oraz nazwisko opiekuna drużyny prof. Stanisława Nowaka i drużynowego Tadeusza W. Dobrowolskiego. W Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Przemyślu znajdują się nr 1 z 1927 r. oraz nr 1 ze stycznia 1928 r. Nie są znane nakład ani liczba wydanych numerów.

Ukazujący się w Przemyślu tygodnik „Ziemia Przemyska” dość często zamieszczał notatki o działalności harcerstwa w mieście. 26 maja 1928 r. z okazji dziesięciolecia Harcerskiego Klubu Sportowego „Czuwaj” w Przemyślu wyszedł — pod redakcją Włodzimierza Bilana — specjalny numer harcerski „Ziemi Przemyskiej” (numer kolejny 22), zawierający m. in. krótki rys historyczny HKS „Czuwaj” od 1918 do 1928 r. oraz wiersze harcerskich autorów Józefa Toczyskiego i Tadeusza Błachuciaka.

Drugi numer „Ziemi Przemyskiej” (kolejny 24) — wydany z okazji uroczystości dwudziestolecia harcerstwa przemyskiego i piętnastolecia HKS „Czuwaj” — ukazał się 11 czerwca 1932 r.¹¹ W tymże roku, z datą 22 maja, ukazał się pierwszy numer miesięcznika młodzieży szkolnej „Ogniwa”, wydawanego przez uczniów I gimnazjum im. J. Słowackiego. Redaktorem naczelnym i odpowiedzialnym był dr Franciszek Persowski. W tym liczącym 8 stron piśmie jedną stronę przeznaczono

¹¹ Faktycznie dwudziestolecie harcerstwa przemyskiego przypadało w 1931 r., a piętnastolecie HKS „Czuwaj” w 1933 r. W obu przypadkach obchody w 1932 r. nie odpowiadały rzeczywistym rocznicom.

na „Kącik harcerski”, redagowany przez harcerzy. Świadczy o tym artykuł w numerze 1, podpisany przez „druha J”, mówiący o tradycji i pracy II drużyny harcerzy im. K. Pułaskiego.

W grudniu 1938 r. wychodzić zaczęło, redagowane przez Komitet międzyszkolny, czasopismo młodzieży szkół średnich w Przemyślu „Naprzód młodzi”, którego redaktorem i opiekunem był dr Rudolf Chirowski. Wydawcą w styczniu 1939 r. był Jerzy Kotkowski, drużynowy 2 drużyny harcerskiej im. K. Pułaskiego, zaś w kwietniu hm Ludwik Szopa, komendant hufca harcerzy w Przemyślu. W lutym redakcja i administracja czasopisma miała stałą siedzibę w izbie harcerskiej I Państwowego Gimnazjum i Liceum im. J. Słowackiego. O harcerskim charakterze pisma, mającego stałe działy: „Harcerskim tropem” oraz „Kronika harcerska”, może świadczyć również podtytuł, który w odnalezionym numerze 5 z 15 kwietnia 1939 r. brzmi: „Dwutygodnik polskiej oraz harcerskiej młodzieży szkół średnich w Przemyślu”. W numerze tym znajduje się artykuł *Gdy ognisko płonie* Janiny Tomaszewskiej z III drużyny (żeńskie) oraz wspomnienie „Ir-Rzeta” *Ze Spały — noc w drużynie łączności*.

II wojna światowa przerwała dotychczasową harcerską działalność prasową; pojawiły się w Polsce czasopisma i pisemka nielegalne, konspiracyjne. Wojna rozsiała po świecie liczne grono przemyskich instruktorów harcerskich; byli oni na wschodzie i na zachodzie, wszędzie tam, gdzie toczyła się walka jawna lub ukryta, gdzie formowały się polskie jednostki wojskowe.

Harcemistrz Edwar Heil, ps. „Stokłosa”, „Jerzy”, łączył harcerską działalność z odpowiedzialną funkcją zastępcy kierownika Biura Informacji i Propagandy (BIP), które w marcu 1942 r. wydawało konspiracyjnie „Biuletyn Informacyjny Małopolski”, od września roku następnego ukazujący się pod zmienionym tytułem: „Małopolski Biuletyn Informacyjny”. Oba pisma były głównym organem Krakowskiej Komendy Okręgu AK. BIP Okręgu Krakowskiego wydawało sześć własnych pism: 2 tygodniki, 2 dwutygodniki, 1 miesięcznik oraz ukazujące się trzy razy w tygodniu „Wiadomości”. Duże zasługi w działalności wydawniczej Biura położył E. Heil, który (prawdopodobnie pod pseudonimem „Scout”) zajmował się również publicystyką w czasopiśmie harcerskim „Watra”. Został on aresztowany 8 maja 1944 r. podczas spotkania trzonu redakcji harcerskich pism „Watra” i „Na ucho”.

Działająca w Przemyślu konspiracyjna grupa „Lipowica” wiosną 1943 r. rozpoczęła wydawanie liczącego 4—8 stron powielanego pisma o nazwie „Placówka”, w nakładzie 30—100 egz. Jego inicjatorem i pierwszym redaktorem był dowódca tej grupy Stanisław Kostka, ps. „Dąbrowa”, członek I PDH im. D. Chłapowskiego. W skład redakcji wchodził: Roman Łaba ps. „Leliwa”, Zbigniew Kamiński ps. „Szerszeń”, Jan Łaba ps. „Felus”, Leon Legień ps. „Longinus” (wszyscy należeli do harcer-

stwa) oraz Bernard Zaremba ps. „Smętek”. Z redakcją współpracował harcerz z II drużyny harcerzy im. K. Puławskiego Zbigniew Sławian-Orliński ps. „Wallenrod”, który zamieszczał w „Placówce” swe wiersze.

Prasa harcerska wychodziła również poza granicami kraju. W październiku 1942 r. w Palestynie z inicjatywy Naczelnictwa ZHP na Środkowym Wschodzie ukazało się pismo „Wytrwamy” (w listopadzie tego roku zmieniło tytuł na „Skaut”), w którego podtytuł określono, że jest to „czasopismo ZHP na Wschodzie”. Redaktorem był Ignacy Płonka¹², hufcowy harcerzy w Przemyśle w roku 1930. On to oraz Wilhelm Słaby tworzyli m. in. komitet redakcyjny pisemka. Również w Palestynie w latach 1944—1945 ukazywał się nieregularnie organ Junackiej Chorągwi Harcerskiej „Na tropie”; w składzie redakcji znajdował się także Ignacy Płonka.

Od 9 kwietnia 1953 r. Komenda Harcerzy (Główna Kwatera) ZHP Poza Granicami Kraju zaczęła wydawać w Londynie miesięcznik młodzieży harcerskiej „Bądź gotów”, pod zmienionym następnie (od tegoż roku) tytułem „Na tropie”. Redaktorem pisma od początku jego istnienia do dnia dzisiejszego jest hm Ignacy Płonka.

W pierwszym okresie rozwoju ZHP w Polsce Ludowej, w latach 1944—1950, przemyskie drużyny harcerskie nie wydawały czasopism i pisemek harcerskich. Jedynie w „Nowych Horyzontach”, wydawanym w latach 1945—1947 tygodniku miasta i powiatu przemyskiego, istniał „Kącik Harcerski” redagowany przez miejscowych harcerzy. Na jego treść składały się notatki o działalności drużyn oraz artykuły, jak m. in. *Sąsiedzkie odwiedziny*, *Budujemy Dom Harcerza*, *Harcerze znają swoje obowiązki*, *Z obozów zimowych*, czy też o bardziej ogólnym charakterze, np. *Rola opiekuna drużyny harcerskiej*, *Refleksje z Tygodnia Młodzieży*, *ZHP szkołą żeglarzy*, *Wielka dywersja — podziemna walka Szarych Szeregów* (ten ostatni autorstwa K. Koźniewskiego). Artykuły pisali M. Mazurkiewicz, Zbigniew Grochowski oraz harcerz podpisujący się „Rewski” (?) lub inicjałami J. G. W czerwcu 1946 r. ukazał się artykuł *Ofensywa zucha Rzeszowskiej Chorągwi Harcerzy w roku 1946/47* Antoniego Gromskiego.

Dopiero w 1957 r. z inicjatywy Komendy Hufca w Przemyśle zaczął wychodzić (ukazywał się do 1960 r.) „Biuletyn Informacyjny”, powielany w 30 egz. W pierwszym numerze z lutego 1957 r. w artykule wstępnym określono, że na treść biuletynu składać się będą „krótkie kronikarskie notatki z okresu odnowy życia harcerskiego i pracy nie-

¹² Z zawodu nauczyciel — uczył języka polskiego w gimnazjum w Przemyśle w l. 1930—1931, we wrześniu 1939 w liceum harcerskim na Węgrzech. W l. 1931—1939 był hufcowym w Tarnobrzegu, w 1943 uczył w Junackiej Szkole Kadetów w Palestynie.

których drużyn”. Dołączony dodatek metodyczny zawierał instrukcję o zdobywaniu sprawności harcerskich oraz skład osobowy Komendy Chorągwi Rzeszowskiej,

W skład redakcji „Biuletynu”, redagowanego przez Harcerską Służbę Informacyjną Hufca Przemyskiego wchodził Julian Kurek, Jerzy Masiak, Irena Gawlik, Tadeusz Korbas i Krystyna Kaweńska.

Sporo notatek o działalności harcerzy przemyskich zamieszczał w latach 1959, 1964—1965 dziennik „Nowiny Rzeszowskie”. Były one podpisywane przeważnie inicjałami M. N., pod którymi ukrywał się Mieczysław Nyczek. Na bieżąco o harcerskich sprawach informują „Nowiny”, dziennik czterech województw.

We wrześniu 1973 r. Komenda Hufca Ziemi Przemyskiej im. Wojsk Ochrony Pogranicza rozpoczęła wydawanie w 150 powielanych egz. „Informatora Harcerskiego”, redagowanego początkowo przez HSI, zaś od stycznia 1974 przez Zespół Propagandy Komendy Hufca. Przeznaczony dla ogółu harcerzy hufca, zawierał on kalendarz ważniejszych dat i rocznic, daty z dziejów miasta Przemyśla, wiadomości z życia drużyn i szczepów, teksty gawęd i piosenek, kronikę historii hufca, wyciągi z rozkazów jego komendanta. Objętość „Informatora” była różna; od 6 do 20 stron formatu A4. W latach 1973—1976 wydano 9 numerów, w tym 7 powielonych (w 150 egz.), zaś 2 pisane na maszynie.

Istniejący od 1967 r. tygodnik „Życie Przemyskie” niemal od pierwszego numeru udziela swych łamów harcerzom. Często ukazują się w nim artykuły, informacje, notatki, zdjęcia — obrazujące pracę drużyn i szczepów harcerskich. Od kilku lat „Życie Przemyskie” przekazuje także zadania dla harcerzy uczestniczących w Nieobozowej Akcji Letniej.

W 1981 r., w sześć lat po utworzeniu Przemyskiej Chorągwi ZHP, zaczęto wydawać „Informator Komendy Chorągwi ZHP”, przeznaczony do użytku wewnętrznego. Zamieszczano w nim zadania i polecenia dla jednostek harcerskich, komunikaty, rozkazy komendanta Chorągwi, uchwały Rady Chorągwi itp. „Informator” ukazywał się nieregularnie: w 1981 r. np. 5 numerów; w 1983 r. wydano też biuletyny tematyczne (Harcerska Akcja Letnia, Stopnie harcerskie, założenia akcji „Bohater”).

Od stycznia do marca 1982 r. Komitet Wojewódzki PZPR w Przemyśle wydał 7 wykonanych na kserografie wkładek (przeznaczonych dla członków ZHP) do biuletynu „Fakty — Interpretacje”, redagowanego przez zespół Przemyskiej Komendy Chorągwi. Zawartość treściową stanowiły artykuły o historii ZHP zatytułowane *Nasz rodowód*, scenariusze zbiórek drużyny starszoharcerskiej, informacje o pracy hufców w Lubaczowie i Przeworsku, relacje z posiedzenia Rady Chorągwi, notatki o Radzie Harcerzy Starszych, o harcerskim pogotowiu zimowym oraz zadania alertowe.

Od 1973 r. XX drużyna im. Szarych Szeregów przy szczepie drużyn harcerskich w I Liceum im. J. Słowackiego redaguje i wydaje gazetkę ścienną „Pszczółka” (wychodzi raz na miesiąc lub raz na dwa miesiące). Dotychczas ukazało się ok. 60 numerów. Pisemko zawiera wywiady, gawędy i informacje o pracy drużyn harcerskich.

W 1983 r. z inicjatywy Doroty Letki z XVIII drużyny w tymże liceum powstała redagowana przez nią druga gazetka ścienna „Truteń”. Na treść wydanych dotychczas ok. 36 numerów składają się wywiady, wycinki prasowe, kącik kibica, humor, moda oraz kącik rozrywek.

W styczniu 1984 r. Międzyosiedlowy Harcerski Szczep Artystyczny im. J. Korczaka zaczął wydawać harcerskie pisemko „Iskierki”, ukazujące się w nakładzie 15 egz. Od numeru drugiego „Iskierki” stały się miesięcznikiem Komendy Hufca im. Wojsk Ochrony Pogranicza w Przemyślu, redagowanym przez XIV Szczep Międzyosiedlowy istniejący przy Przemyskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Od września 1985 r. ukazało się 5 powielonych numerów w nakładzie po 50 egz. każdy. W skład redakcji wchodzi: Władysław Maksymiak, Stanisław Krakowski (dział historyczny) oraz Łukasz Węgrzynowski (serwis fotograficzny). W nawiązaniu do swych poprzedników „Iskierki” zawierają kalendarium historyczne, teksty i nuty piosenek, relacje z konferencji sprawozdawczo-wyborczych, humor, rozrywkę oraz miniporadnik dla funkcyjnych.

I wreszcie 22 maja 1986 r. ukazały się (w liczbie 1000 egz.) „Nowiny Harcerskie” — Informator komisji historycznych Chorągwi w Krośnie, Przemyślu, Rzeszowie i Tarnobrzegu, wydany w siedemdziesięciopięciolecie Harcerstwa Polskiego. Wydawcą była Komenda Chorągwi w Tarnobrzegu; w skład redakcji weszli: Mariusz Kowalik (redaktor naczelny) oraz Krzysztof Grzybek, Stanisław Krakowski i Ryszard Paclawski.

Z okazji Złotu Harcerstwa Polskiego na Polach Grunwaldu Komenda Przemyskiej Chorągwi ZHP wydała w lipcu 1988 r. jednodniówkę „Promienie”, w nakładzie 2200 egz. Redaktorem i autorem tekstów jest Stanisław Krakowski.

BIBLIOGRAFIA

- W. Błażejowski, *Bibliografia harcerska 1911—1960*, Warszawa 1985.
 Z. Felczyński, *Pisma młodzieżowe i szkolne w Przemyślu*, „Rocznik Przemyski”, t. XXI: 1982.
 M. Haykowski, *Materiały do chronologii historii i tradycji ZHP*, „Harcerstwo”, 1983, nr 3, s. 138.

- J. Jarowiecki, *Konspiracyjna prasa w Krakowie w latach okupacji hitlerowskiej 1939—1945*, Kraków 1980.
- S. Krakowski, *Historia i tradycje II przemyskiej drużyny harcerskiej im. K. Pułaskiego (1911—1944)*, Przemyśl 1984.
- „Ku Świtom. Czasopismo poświęcone sprawom drużyn harcerskich w Przemyśle”, 1922, nr 1, s. 7; nr 5, s. 7; nr 9, s. 2.
- M. Miszczuk, *Spis tytułów prasy harcerskiej 1911—1939*, Warszawa 1983.
- Z dziejów przemyskiego harcerstwa 1911—1981*, pod red. S. Krakowskiego, Warszawa 1985.
- „Ziemia Przemyska”, 1928, nr 22 (nr harcerski), s. 2; 1932, nr 24 (nr harcerski), s. 5.